

Mantelzorg en Wonen

Een kwalitatief onderzoek naar
mantelzorgvraagstukken in de Amsterdamse
huursector

Dit onderzoek vormt een aanvulling op het gelijknamige onderzoeksrapport van de groep minorstudenten van de Hogeschool van Amsterdam dd. 13-01-2015

Inhoudsopgave

§ 1 INLEIDING	3
§ 3 ONDERZOEK.....	5
§ 3.1 METHODE.....	5
§ 3.2 TOPICS	6
§ 3.3 VERWERKING EN ANALYSE VAN DE DATA	6
§ 4 RESULTATEN.....	7
§ 4.1 RESPONDENTEN.....	7
§ 4.2 INWONING	8
§ 4.3 HUISBEWARING.....	9
§ 4.4 MANTELZORGWONING.....	9
§ 4.5 ANDERE WONING.....	10
§ 5 KNELPUNTEN.....	11
§ 6 CONCLUSIES	13
§ 7 AANBEVELINGEN.....	14

§ 1 Inleiding

Markant is het centrum voor mantelzorgers in Amsterdam en Diemen en is opgericht in 1996. Markant biedt mantelzorgers ondersteuning waar dat kan met als doel dat mantelzorgers de zorg beter vol kunnen houden, de regie over de eigen situatie behouden en voorkomen dat zij overbelast raken. Naast centrum voor mantelzorgers is Markant ook het Expertisecentrum Mantelzorgondersteuning Amsterdam (EMA) voor professionals. Het EMA is gestart in 2010 en wordt uitgevoerd in opdracht van de dienst Wonen, Zorg en Samenleven van de gemeente Amsterdam (Markant, z.j.). Het houdt zich bezig met het bundelen, delen en verspreiden van kennis en ervaring, onderzoek, deskundigheidsbevordering, het stimuleren van innovatie en gebruikmaking van nieuwe producten. Met dit kwalitatieve onderzoek naar Mantelzorg en Wonen, in opdracht van de Gemeente Amsterdam, dragen we bij aan kennis over actuele vraagstukken rondom mantelzorg, huisbewaring en medehuurderschap.

Expertisecentrum Mantelzorgondersteuning Amsterdam, onderdeel van Markant,
centrum voor mantelzorg

Amsterdam,
3 april 2015

§ 2 Aanleiding

De laatste tijd zijn er in de media veel berichten over de zogenaamde ‘mantelzorgboete’: het voornemen om binnen de Participatiewet een kostendelersnorm in te voeren, waardoor de AOW-uitkering van een oudere verlaagd zou (kunnen) worden wanneer hij of zij bij zijn of haar kind in huis gaat wonen. De voorgenomen invoering van de kostendelersnorm roept veel weerstand op; de maatregel zou de participatiesamenleving frustreren en ten nadele zijn van mantelzorgers die de zorg voor hun ouder op zich hebben genomen door die ouder in huis te nemen. Ditzelfde geldt uiteraard voor ouders richting hun kinderen, broers en zussen onderling, of niet samenwonende partners.

Door de wijzigingen in wet- en regelgeving die met ingang van 2015 doorgevoerd zijn (Wmo, Participatiewet, Wet Langdurige Zorg), zullen mensen steeds langer thuis moeten blijven wonen, ook indien zij niet (langer) zelfredzaam zijn. Er zal daardoor steeds meer een beroep moeten worden gedaan op hun naasten. Dit zorgt ervoor dat kinderen hun ouders, ouders hun kinderen, niet samenwonende partners en broers en zussen elkaar, mogelijk vaker in huis gaan nemen indien dat nodig is, of dat zij dichter bij elkaar willen wonen om de zorg op zich te kunnen nemen.

Een aantal jaar geleden is binnen de gemeente Amsterdam discussie geweest of mantelzorgers een urgentieverklaring (voorrangsregeling voor woningzoekenden op de sociale huurwoningmarkt) moeten krijgen om dichterbij (bijvoorbeeld) hun ouder(s) te kunnen gaan wonen. Toen is daar niet voor gekozen, met als argumentatie:

- krapte op de Amsterdamse woningmarkt; de gemeente wilde het aantal urgentieverklaringen juist terugbrengen, niet uitbreiden;
- in de praktijk kwam het niet vaak voor dat mantelzorgers hun verzorgde in huis nemen cq. dichterbij hen willen gaan wonen;
- als het om een periode korter dan twee jaar gaat is huisbewaring mogelijk;
- de veronderstelling was dat mantelzorgers vrij kritisch zijn op de locatie waar zij (gaan) wonen (dit speelt met name in populaire delen van de stad).

In 2014 is in de nieuwe Huisvestingswet bepaald dat een gemeente in de huisvestingsverordening ook een urgentieregeling vaststelt voor mensen in een noodsituatie. De wet noemt drie categorieën van woningzoekenden die in de urgentieregeling moeten staan:

- mensen die verblijven in een voorziening voor tijdelijke opvang vanwege relationele problemen
- mantelzorgers en zorgvragers
- vergunninghouders

Een gemeente mag hier nog andere groepen aan toe voegen die ook voorrang krijgen bij de woonruimteverdeling, maar deze drie moeten er minimaal in zijn opgenomen.

Het EMA is namens de gemeente Amsterdam, gezien de huidige ontwikkelingen, benieuwd in hoeverre mantelzorgers in Amsterdam op dit moment een beroep doen op woningcorporaties om dichterbij hun verzorgde te gaan wonen om voor hen te kunnen zorgen. Hoe vaak worden corporaties benaderd met dit soort verzoeken? Hoe gaan de corporaties in de praktijk met dit soort verzoeken om? En klopt de veronderstelling dat de vraag om voorrang bij de toekenning van een sociale huurwoning met name speelt in populaire delen van de stad?

§ 3 Onderzoek

§ 3.1 Methode

Er is voor gekozen om de dataverzameling mondeling te doen. Enerzijds omdat het een bijzonder kleine groep respondenten is waarmee gewerkt wordt, en anderzijds omdat het inhoudelijk zoal wat voordelen heeft ten opzichte van schriftelijke dataverzameling. Zo is het geschikt voor open en diepgaande vragen, kunnen er veel vragen worden gesteld, is er goede controle op de antwoorden en een lage non-respons.

Als methode voor onderzoek werd gebruikgemaakt van semigestructureerde interviews. Het voordeel hiervan in het kader van dit onderzoek is dat het de respondenten de ruimte werd gegeven om te vertellen. Daarnaast was er ruimte voor doorvragen, waardoor er veel informatie verzameld is. Ook informatie waarvan vooraf niet werd voorzien dat deze verkregen zou worden.

§ 3.2 Topics

Doordat eventuele uitkomsten van het onderzoek nog niet bekend zijn, werd er voorafgaand aan de interviews één (open) hoofdvraag opgesteld en werden er een aantal topics beschreven. Hierdoor kon het interview gestuurd worden naar relevante informatie die van belang is voor het onderzoek. Tijdens het houden van de interviews kon vast worden gehouden aan vooraf bepaalde vragen en topics om tot structuur te komen, maar er werd ook van de structuur afgeweken. De respondenten kregen de mogelijkheid om hun eigen verhaal over de ervaringen met vragen rondom mantelzorg te vertellen en hierin werden zij enkel gedeeltelijk gestuurd (Migchelbrink, 2010). Doordat er gebruik werd gemaakt van topics is de bevragingmethode wel open, maar de onderwerpen die aan bod kwamen lagen min of meer vast. Bij een interview zonder topics is de kans groter dat afgedwaald wordt van het doel van het gesprek. Naast hoofdzaken bestaat de kans dat er veel bijzaken besproken worden, waardoor het analyseren van het interview lastig wordt en er moeilijk conclusies te trekken zijn (Baarda, 2005).

Voor het interview werd er een aantal topics geselecteerd aan de hand van de vragen die er vanuit de Gemeente Amsterdam aan het EMA is gesteld. Met behulp van eerdere onderzoeken en door te kijken naar de vraag van de opdrachtgever, is er een lijst met topics ontstaan. Door de topiclijst werd vermeden dat bepaalde relevante onderwerpen niet aan bod kwamen. De topics die met de corporaties besproken waren zijn:

- ervaringen met vragen rondom mantelzorg;
- registratie van mantelzorgvragen;
- ervaringen met misbruik;
- beleid(-ontwikkeling) rondom mantelzorg;
- urgenties;
- verandering in typen en aantallen vragen;
- samenwerking met andere partijen rondom dit thema, rol van de corporaties;
- rol van de gemeente en
- verwachtingen ten aanzien van mantelzorg gerelateerde woonvragen.

§ 3.3 Verwerking en analyse van de data

De interviews vonden plaats op het betreffende kantoor van de corporatie. Deze werden opgenomen met een audiorecorder en direct daarna getranscribeerd (letterlijk

uitgetypt) en geanalyseerd. De analyse vond eigenlijk al vanaf het eerste moment van de gegevensverzameling plaats. Op het moment dat de respondent vertelde, werd al een eerste balans opgemaakt van het verhaal. Dit had voor de werkwijze tijdens de analyse als complicatie dat inzichten uit eerdere fasen een rol spelen bij de analyse van het materiaal (Migchelbrink, 2010). Het verzamelen en analyseren van gegevens van de interviews liep dus in elkaar over.

Voor het uitwerken van de interviews werd een aantal stappen ondernomen. Allereerst werden de interviews getranscribeerd als tekstbestand in Word. Vervolgens werden deze bestanden geüpload in het programma Maxqda, wat de mogelijkheid biedt om teksten te labelen door middel van codes. Een code gaat over een onderwerp, moet los van de context te lezen en te begrijpen zijn, moet kenmerkend voor het tekstfragment zijn, moet relevant voor het beantwoorden van de vraagstelling zijn en codes mogen elkaar overlappen. Vervolgens werden er eventuele sub-codes ondergebracht wanneer er teveel tekst in een code terecht kwam.

Tenslotte werden alle codes en sub-codes uit de interviews per thema onder elkaar gezet, waarmee inzicht werd gegeven in de verbanden tussen begrippen en konden er conclusies worden getrokken. Dit leidt uiteindelijk tot het beantwoorden van de vraagstelling (Baarda, 2005).

§ 4 Resultaten

§ 4.1 Respondenten

Er heeft een vijftal interviews plaatsgevonden met in totaal zes medewerkers. Dit waren allen vertegenwoordigers van vijf woningcorporaties, namelijk:

- Rochdale
- De Alliantie
- Stadgenoot
- Eigen Haard
- De Key

De groep minor studenten van de Hogeschool van Amsterdam had voor hun onderzoek reeds een interview afgenomen bij Ymere. Om die reden is ervoor gekozen hen niet nogmaals te bevragen.

Vijf van de zes respondenten zijn werkzaam op beleidsniveau. Een medewerker had een functie waarbij zij ook persoonlijk betrokken was bij de afhandeling van vragen van- en rondom mantelzorg. Van de zes respondenten waren vijf vrouw en een man.

§ 4.2 Inwoning

De vragen die binnenkomen met betrekking tot inwoning, blijken in aantallen wel wat te verschillen per corporatie, maar over het algemeen kan gesteld worden dat het varieert tussen zelden en nooit.

De ene corporatie geeft aan deze vragen helemaal nog nooit te hebben gehad, een ander geeft aan dat het juist in aantal enorm aan het toenemen is. Helaas kan hierbij geen cijfermatige

onderbouwing worden gegeven. Daarin wordt door de corporaties die dergelijke vragen op zich af zien komen wel opgemerkt dat men niet alleen een vraag heeft met betrekking tot inwoning, maar dat het doel meer is om het huurcontract op eigen naam te krijgen.

" Omdat het vorig jaar meer bekendheid kreeg, dachten we allemaal: nou, nu krijgen wel allemaal aanvragen binnen, want ja, daar is het de tijd ook voor. Omdat mensen langer zelfstandig thuis moeten wonen verwacht je dat. Maar die tendens is er nog niet.."
(Interview 1)

"Het gaat er voor ons natuurlijk vooral om of je dat huurcontract overzet op naam van die persoon. En als er besloten is dat je dat niet doet, dan mag je daarna logeren bij je moeder, maar als moeder overlijdt, dan moet je de woning wel verlaten." (Interview 3)

Dat wil overigens niet zeggen dat inwoning niet voorkomt. Alle corporaties geven aan dat het voorkomt dat bij overlijden van de hoofdbewoner blijkt dat er niet geregistreerd werd samengewoond met kinderen of kleinkinderen. Ook daar zijn geen cijfers van, maar het beeld wordt breed herkend, maar niet als nieuw fenomeen. Momenteel is het een actueel thema,

maar alle corporaties geven aan dat dit ook in het verleden al voorkwam.

Want wanneer men zich heeft ingeschreven, betekent dat niet automatisch dat men woonrechten verwerft, omdat er geen duurzame, gezamenlijke huishouding wordt gevoerd. Het is geheel niet onwaarschijnlijk dat huurders zich onvoldoende laten informeren over hun rechten en plichten alvorens een dergelijke stap te zetten.

§ 4.3 Huisbewaring

Over huisbewaring zijn alle corporaties het wel met elkaar eens. Die vragen krijgen zij niet in relatie tot mantelzorg. Wanneer een dergelijke vraag wordt gesteld is dat in het kader van werk of studie in het buitenland. De regels daarvoor zijn ook aangescherpt in die zin dat er een arbeidscontract of inschrijving op een onderwijsinstelling moet worden overlegd.

"Ik weet wel van iemand die heeft zelf een gehandicapt kind, en die woonde in een woning van ons in Diemen, en die wilde graag naar Amstelveen omdat haar dochter daar woonde en die kon dan als mantelzorger functioneren. En niet dat die dochter bij haar in huis wilde, maar ze wilde dichter in die buurt, dat zie je wel gebeuren. Die tendens." (Interview 1)

Daarnaast blijken niet alle corporaties er zeker van te zijn welke criteria er wettelijk aan huisbewaring worden gesteld, maar is men over het algemeen wel bereid om mee te denken over een maatwerkoplossing in individuele gevallen.

§ 4.4 Mantelzorgwoning

"Waar zet je dat dan neer? Dan blokkeer je gewoon heel de achtergevel, of je moet inderdaad 12m² doen, maar dat is niet een volwaardige mantelzorgwoning." (Interview 2)

De afgelopen jaren is de zogenaamde mantelzorgwoning veelvuldig in het nieuws geweest. Dit betreft een zelfstandige wooneenheid voor een zorgvrager op het terrein van een mantelzorger. De gedachte achter deze nieuwe vorm van wonen is uiteraard de aanname dat het de professionele zorgvraag vermindert en de draaglast van de mantelzorger wordt verlicht. Vanaf 1 november 2014 is het niet meer nodig om voor een dergelijke constructie een vergunning aan te vragen, maar neemt de populariteit van de mantelzorgwoning hierdoor ook toe?

Ook met het oog op de leefbaarheid is dit feitelijk geen reële optie in Amsterdam. De meeste woningen zijn er niet voor geschikt. Een aantal corporaties geeft aan dat het onder bepaalde omstandigheden bespreekbaar zou kunnen zijn, maar dat het niet echt een onderzoekswaardige variant is van een mantelzorgvraag.

De woningen met tuin zijn sowieso schaars, zeker in bepaalde stadsdelen, en daar waar wel een tuin aanwezig is biedt deze doorgaans niet voldoende ruimte voor een

volwaardige wooneenheid. Voor Amsterdam lijkt dit derhalve niet de meest voor de hand liggende oplossing voor mantelzorger.

§ 4.5 Andere woning

" Want meestal willen de kinderen ook niet hun huis opgeven, en gaan inwonen, maar wel prettig om in de buurt te wonen, zodat je die zorg kan bieden. [...]En toen dacht ik: ja, dat zijn simpele dingen die wel met elkaar kunnen regelen."
(Interview 1)

De meest voorkomende vraag van mantelzorgers, betreft die van een andere woning, dichterbij de buurt van de zorgvrager. Veelal lijkt het dan te gaan om kinderen die in een woning in de buurt van de ouders willen, maar ook andere relaties komen voor.

Een corporatie gaf ook aan een andere woning in de buurt te hebben aangeboden toen zij een verzoek om inwoning hadden afgewezen, bij wijze van meer passend alternatief. In dit geval bleek de huurder in kwestie daar geen interesse te hebben, maar die mogelijkheid werd in het kader van maatwerk wel geboden.

In voorkomende gevallen is het doorgaans de mantelzorger die aangeeft in de buurt van de zorgvrager te willen wonen. Dat hoeft niet altijd de ideale oplossing te zijn, zeker wanneer de mantelzorger een gezin met kinderen heeft. Een mogelijke oplossing die vanuit de interviews wordt geopperd is dan ook om de zorgvrager, indien dat nog mogelijk is, een andere woning aan te bieden.

" Ik denk echt dat het nog even duurt. Want je hebt nu natuurlijk dat scheiden van wonen en zorg en dat bij bepaalde indicaties natuurlijk minder zorg verleent kan worden, dat je pas over een jaar of twee, dan kan je het pas zien. Dat dan pas de verschuiving gaat plaatsvinden." (Interview 1)

Ook een ander type woning (gelijkvloers of anderszins aangepast) voor de zorgvrager, waardoor diens zelfstandigheid wordt vergroot, zou de mantelzorger kunnen ontlasten. Maar wanneer de mantelzorger bij de corporatie vraagt om een andere woning, in de buurt van de zorgvrager, dan worden de beide gegevens omtrent wonen en zorgvraag niet aan elkaar gekoppeld.

Een van de corporaties gaf aan dat ook zonder tussenkomst van de verhuurder het mogelijk is om dichter in de buurt van familie te gaan wonen, namelijk door middel van woningruil. Het is niet bekend in hoeverre mantelzorgers van die mogelijkheid gebruik maken, of in hoeveel van de gevallen van woningruil er een mantelzorgvraag aan ten grondslag ligt.

"En dan moeten mensen op een gegeven moment wel een afweging maken: wat gaat voor? Dat we snel een oplossing hebben, of dat we de ideale oplossing hebben?" (Interview 4)

§ 5 Knelpunten

Met het houden van de interviews is een aantal knelpunten zichtbaar geworden met betrekking tot mantelzorg en wonen. In de eerste plaats blijkt geen van de corporaties een definitie van mantelzorg te hanteren, waardoor daarmee samenhangende vragen ook moeilijk worden herkend. In de meeste gevallen wordt mantelzorg in verband gebracht met senioren in het algemeen en ouder wordende ouders in het bijzonder. Slechts in een enkel interview komen andere vormen van mantelzorg ter sprake, zoals ouders voor kinderen met een (lichamelijk-, psychische-, of geestelijke) beperking, broers en zussen of vrienden. Het reduceren van mantelzorg tot omzien naar- en zorg voor ouderen doet over de hele linie geen recht aan de omvang en veelzijdigheid van de doelgroep in Amsterdam. Maar in het licht van de huidige veranderingen in de zorg, waarbij grote groepen minder zelfredzame mensen worden geëxtramuraliseerd, is het daarnaast ook bijzonder onverstandig, omdat valt te verwachten dat de groep mantelzorgers met een (complexe) huisvestingsvraag hierdoor zal toenemen. Zo weten we bijvoorbeeld dat er in verhouding meer Amsterdammers te kampen hebben met een verstandelijke beperking of zwakbegaafdheid. Daarnaast is er een grote groep psychisch zieke mensen waarvan de mantelzorgers tot voor kort een aantal zekerheden had. Met het scheiden van wonen en zorg zijn deze weggevallen. Het feit dat er vanuit deze groep mantelzorgers geen enkele woon gerelateerde vraag bij de corporaties terecht komt, is opmerkelijk. Het kan zijn dat veel mantelzorgers zich voldoende geïnformeerd weten door de zorginstellingen, of dat zij niet weten waar zij met hun vraag terecht kunnen.

Vrijwel alle corporaties zien die vraag in de nabije toekomst wel op zich afkomen, maar het formuleren van een adequaat antwoord wordt bemoeilijkt door het ontbreken van een definitie van mantelzorg en daarop gebaseerde richtlijn.

"We er ook geen beleid op. Nee, dus als zo'n vraag komt zouden we daar nog als maatwerk mee omgaan." (Interview 5)

In het verlengde hiervan blijkt geen van de corporaties beleid te hebben rondom het thema mantelzorg en hoe te handelen en beoordelen wat er met een vraag moet gebeuren. Momenteel is het maatwerk op basis van bijvoorbeeld een CIZ

indicatie of een mantelzorgcompliment. De mantelzorgers die geen compliment krijgen, of die de zorg voor iemand hebben zonder indicatie vallen onder deze manier van werken dan ook buiten te boot. Daarnaast zijn beide regelingen per 1 januari komen te vervallen, waardoor er opnieuw gekeken zal moeten worden naar instrumenten om huurders te kunnen laten aantonen dat zij mantelzorgers zijn.

Concreet heeft dit tot gevolg dat, wanneer iemand met voorrang een woning krijgt op grond van mantelzorg, dat binnen de vrije beleidsruimte van de corporatie valt, de zogenaamde 5% regel. Hierdoor wordt het afhankelijk van de corporatie waar gehuurd wordt of men in aanmerking komt voor een dergelijke urgentie aangezien elke corporatie hierin anders handelt. Dat geldt uiteraard alleen voor de huurders die hun woning van een corporatie huren, niet voor mensen die in de particuliere huursector.

"De mantelzorg wordt altijd binnen de ring aangevraagd. Buiten de ring, schijnbaar, hebben mensen geen belangstelling voor mantelzorg. Raar maar waar." (Interview 2)

Alle verhuurders geven aan dat het beoordelen van de situaties een knelpunt is. In de eerste plaats is de expertise bij veel corporaties niet in huis om een inschatting te maken van een zorgsituatie en de rol van de mantelzorgers daarin. Daarnaast hoeft het niet in alle gevallen de meest wenselijke oplossing te zijn om een andere woning aan te bieden, maar kan het aanpassen van de woning van de zorgvrager, of op een andere manier de mantelzorgers

ontlasten en tegemoet komen, een beter alternatief zijn. Die inschatting kunnen de corporaties doorgaans niet maken, geven zij aan. Een van de verhuurders laat weten in Amstelveen zeer goede ervaringen te hebben met de samenwerking met een

mantelzorgsteunpunt die in opdracht van de gemeente onderzoek te doen in een mantelzorgsituatie om te beoordelen of er daadwerkelijk een woningvraagstuk ligt, of dat het wellicht op een andere manier opgelost kan worden. Amsterdam kent een dergelijke constructie niet.

Dat die controle wel nodig is blijkt uit het feit dat op een na alle corporaties moeiteloos diverse voorbeelden kunnen aanhalen waarbij huurders, onder het mom van mantelzorg, zich probeerden een andere woning te verschaffen. Dan wel een grotere, of betere woning, dan wel in een 'beter' stadsdeel. Dit laatste is overigens geen beeld dat breed herkend wordt door corporaties. Een aantal heeft die ervaring echter wel.

"Het lijkt een beetje alsof nu de mensen die het juist een beetje fout willen bij ons terecht komen [...] en dat juist de mensen die het nodig hebben eigenlijk niet goed de weg weten te vinden naar de corporaties."
(Interview 3)

Zo zijn er wel aanvragen van kleinkinderen die graag voor hun grootouders willen zorgen, maar alleen wanneer de woning op hun naam komt.

Waar door de corporaties op gelet wordt zijn onder meer de omstandigheden waarin iemand verkeerd op het moment dat de aanvraag wordt gedaan. Heeft de mantelzorg al een eigen woning, of wilde iemand eigenlijk al langer verhuizen? Dat zijn indicaties dat er misschien een ander motief achter de aanvraag zit.

Dat wil overigens niet zeggen dat er geen vraag is vanuit mantelzorgers en/of zorgvragers. De vraag is wel of de mensen die het echt nodig hebben ook dezelfde zijn die aanvragen bij de corporaties indienen.

§ 6 Conclusies

Ondanks alle veranderingen in wet- en regelgeving omtrent zorg en welzijn en het op het vergroten van de zelfredzaamheid gerichte politieke beleid, vertaald dit zich nog niet in algemene zin naar een toenemende of veranderende woonvraag vanuit mantelzorgers en zorgvragers. Een enkele corporatie ziet die toename wel, maar er zijn geen cijfers beschikbaar die dat onderbouwen.

Desalniettemin verwachten alle corporaties wel dat deze trend zich in de nabije toekomst zal voltrekken en dat er dan een passend antwoord moet zijn.

Op basis van de verzamelde data is niet aan te tonen dat er momenteel een grote woonvraag leeft onder mantelzorgers. Maar in hoeverre mantelzorgers deze vraag bij hun corporatie zouden neerleggen wanneer zij deze hebben, is niet meegenomen in het onderzoek. Het zou derhalve goed mogelijk kunnen zijn dat zij een woonvraag bij zorginstellingen of huisartsen neergeleggen. Ook hier heeft dit onderzoek zich niet opgericht.

Wat wel geconcludeerd kan worden is dat bij geen enkele corporatie beschreven staat wat onder mantelzorg wordt verstaan, er geen beleid op is ontwikkeld en er geen adequaat antwoord is wanneer er momenteel wel een mantelzorger met een woonvraag aanklopt. Het gebrek aan eenduidigheid in Amsterdam maakt het huidige systeem gevoelig voor willekeur en sluit ook niet uit dat veel mantelzorgers met hun zorggerelateerde vraag, niet als zodanig worden herkend.

De wetgever zich in de nieuwe huisvestingswet uitgesproken over de positie van mantelzorger en zorgvragers in de urgentieregeling, waarmee in elk geval is vastgelegd dat woningtoewijzing op grond van mantelzorg in geen geval uit de 5% hoeft plaats te vinden.

Voorts is het herkennen en inschatten van mantelzorgsituaties en het, als gevolg daarvan, al dan niet toewijzen van een urgentieverklaring een probleem voor de corporaties. Zij hebben immers geen kennis en kunde op het gebied van ziektebeelden, ziekteverloop en mantelzorg gerelateerde risico's.

Er wordt momenteel niet samengewerkt met andere partijen om de beoordeling van mantelzorgsituaties uit handen van de corporaties te houden, zoals dat in Amstelveen wel te doen gebruikelijk is.

§ 7 Aanbevelingen

- De gemeente Amsterdam heeft van overheidswege de opdracht gekregen om mantelzorgers en zorgvragers op te nemen in de urgentieregeling. Om hier gevolg aan te geven is het noodzakelijk om allereerst de doelgroepen te definiëren

alvorens te komen tot een concrete beleidsvisie. Het risico van deze nieuwe paragraaf uit de Huisvestingswet is logischerwijs dat er nauwelijks nog woningen vrijkomen voor de reguliere markt. Daarvoor is het van belang om toetsing van zowel de vraag als de mogelijke oplossing te professionaliseren.

- Woningcorporaties zouden zich niet bezig hoeven houden met de beoordeling van de rechtmatigheid van mantelzorgvragen. Het toetsen hiervan zou vorm moeten worden gegeven door een onafhankelijke, externe partij die door de gemeente aangesteld wordt om mantelzorgindicaties te kunnen afgeven. Deze partij dient ter zake kundig te zijn om een goede inschatting te maken van het ziektebeeld, het ziekteverloop en de belasting van de mantelzorger.
- Niet elke mantelzorg gerelateerde woonvraag hoeft beantwoord te worden met een nieuwe/andere woning, inwoning of huisbewaring. Woningaanpassingen bij de zorgvrager, een kleinere of begane grond woning, dan wel woningruil zouden prima alternatieven kunnen zijn. Ook tijdelijk inwonen, waarbij de eigen woning wordt opgezegd, maar de inschrijfduur van kracht blijft, zijn mogelijkheden om aan de vraag te voldoen, zonder de woningmarkt verder te stagneren. Het strekt tot aanbeveling om al deze en andere mogelijkheden nader te onderzoeken.